

Šį karantininį pavasarį daug kalbėta apie nuotolinį mokymą. Žinių laidose, naujienų portaluose ir socialiniuose tinkluose nuomonę reiškė mokiniai, tėvai, mokytojai, švietimo ekspertai. Skaitant tas nuomones, klostėsi prieštaringas vaizdas. Vieni džiaugėsi, kad švietimo bendruomenė greitai prisitaikė prie staiga pasikeitusių darbo sąlygų, kiti vardijo nesklaidumus ir trūkumus, tretį protestavo ir kėlė griežtus reikalavimus švietimo sistemai. „Gimtoji kalba“ pasiteiravo lituanistų, dirbančių pedagoginį darbą įvairiose įstaigose, kaip jiems sekasi dirbti karantino sąlygomis, ką jie patys išmoko per nuotolinio mokymo mėnesius ir kokių pokyčių būtinybę pajuto. Į redakcijos klausimus atsakė Telšių Žemaitės gimnazijos lietuvių kalbos ir literatūros mokytojos metodininkės **Sonata Albrikiėnė** ir **Dalia Pabrėžienė**, „Lituanistų sambūrio“ valdybos pirmininkas, Vilniaus universiteto Lietuvių kalbos katedros lektorius, VGTU inžinerijos licėjaus lietuvių kalbos ir literatūros mokytojas metodininkas **Kęstutis Bredelis**, Kalbos ir kultūros instituto „Lingua Lituanica“ direktorė **Irena Kruopienė**, Vilniaus universiteto Lietuvių kalbos katedros vedėja **Vilma Zubaitienė**.

Kaip sekėsi apsispręsti dėl techninių nuotolinio mokymo dalykų: mokymo aplinkų (platformų), konferencijų įrankių ir pan.? Kas labiausiai lėmė Jūsų pasirinkimą?

Dalia Pabrėžienė. Skaičiau, kaip komikė Violeta Mičiulienė ar juokais, ar rimtai svarstė apie savo savijautą pastaraisiais mėnesiais: „Bijau ir nemoku prisitaikyti prie to naujo pasaulio, kuris laužiasi pro mano duris. [...] kol kas neatidarysiu durų tam pasauliui, kuris laužiasi. Nes aš dar nepasiruošusi.“ Mokytojams dilema – dar palaukti ar ne – nekilo, nes visi supratome: turime lygiai dvi savaites pasiruošti ir prisitaikyti. Bet ruoštis iš tiesų reikėjo daug anksčiau. Mokytojų yra visokių. Yra ir tokių, kurie tekstinio dokumento lentelės nemoka pasidaryti, ir tokių, kurie seniai dirbo nuotoliniu būdu, o užduotis mokiniams rengė daugybe įvairių programų, virtualių aplinkų. Man asmeniškai pereiti prie nuotolinio mokymo nebuvo itin sunku: prieš kelerius metus baigiau nuotolinius kursus apie infografiką ir kitas skaitmenines priemones, prieš porą metų pasirinkau dalyvauti Ugdymo plėtotės centro projekte, programoje „Komunikacijos ir informacijos valdymo kompetencijų tobulinimas“. Trijų etapų ilgalaikiuose kursuose gilinomės į skaitmeninių technologijų taikymo, rengiant tekstinę ir vaizdinę medžiagą, galimybes, skaitmeninių aplinkų ir priemonių kūrimą, mokymo ir mokymosi naudojant IT organizavimą ir pan. O per mokinių atostogas kovo pabaigoje kiek vebinarų (internetinių seminarų) peržiūrėta, kiek visko sukonspektuota! Ačiū jų rengėjams.

IT priemonių kasdien atsiranda vis tobulesnių – kas 30 sekundžių pasaulyje atsiranda nauja IT programėlė! – informacijos srautai taip pat auga, todėl atsirinkti tas

priemonės labai svarbu. Mūsų gimnazija iškart pasirinko dvi platformas: akademinę „Moodle“ ir greitam bendravimui skirtą „Discord“ (nuo balandžio naudojuosi nebe ja, o „Zoomu“). Kai kurie mokytojai rinkosi kitas aplinkas, bet kuo daugiau tų aplinkų, tuo sunkiau orientuotis mokiniams.

Sonata Albrikiėnė. Praėjus pirmajam šokui, tuoj pat iškilo poreikis ieškoti, mokytis. Užplūdo daugybė nuotolinių seminarų, pamokėlių pasiūly. Gerą savaitę taip ir klausiau visokių seminarų. Paskui atslinko pyktis: ir ant situacijos, ir ant visų technologijų, ir ant savęs. Ėmus pykti ant savęs teko sustoti, pamąstyti ir prisiminti: pirmiausia turiu žiūrėti į savo mokinius, į mūsų jau susikurtą santykį, į mūsų mokymosi stilių ir tas priemones, kuriomis jau naudojamės. Taip ir pradėjau: elektroninis dieny-nas, jau seniausiai naudojamos klasių grupės programėlėje „Messenger“, prisijaukinau konferencijų programą „Zoom“, kad turėčiau gyvą kontaktą, paskui neskubėdami kartu išmokome naudotis programa „Teams“. Ja žadame naudotis ir kitais metais. Turbūt geriausias mano sprendimas norint apsisaugoti nuo galimų techninių trikdžių buvo paprasčiausias tekstinis dokumentas su savaitės mokymosi planu, konkrečiomis užduotimis ir nuorodomis į tūrimus popierinius vadovėlius. Tai suteikė ramybės ir stabilumo tiek man, tiek mokiniams. Būtent šie jausmai leido pradėti ir sėkmingai tęsti nuotolinį mokymąsi.

Kęstutis Bredelis. Apsispręsti dėl techninių dalykų nebuvo sunku, nes lėmė darbovietės sprendimas. Manau, kad labai išmintinga, kai visa mokyklos ar universiteto bendruomenė naudojami viena mokymo platforma. Antraip mokiniams tektų taikytis prie kiekvieno mokytojo ir naudotis daugybe skirtingų programų.

Irena Kruopienė. Jau seniai esame patyrę, kad mokantis kalbų išnyksta sienos tarp valstybių, o pats mokymas(is) vyksta ne tik tiesiogiai auditorijoje ar klasėje. Kitaip argi galėtų žmogus, gyvendamas Amerikoje, Singapūre, Italijoje, Vokietijoje, Didžiojoje Britanijoje, Prancūzijoje ar Olandijoje (išvardijau tik keletą šalių, kuriose yra mūsų studentų), nuolat lankyti lietuvių kalbos paskaitas prieš darbą, po darbo ar darbo laiku? Pirmieji mūsų studentai nuotoliniu būdu pradėjo studijuoti nuo 2013 m. Mokydami kitakalbius lietuvių kalbos esame išbandę daug ir įvairių mokymo platformų, todėl per karantiną beveik nebuvo dėl ko apsispręsti – toliau naudojamės patikrinta ir gerai veikiančia vaizdo konferencija, kai paskaitos vyksta tiesiogiai, arba nuotolinio mokymosi aplinka „Moodle“. Ją pastaruju metu gerokai atnaujinome.

Atsiribojimo metas skatina tobulėti ir ieškoti naujų galimybių. O jų išties daug, tik reikia paieškoti ir priprasti naudotis. Kai savo studentams iš Muzikos ir teatro akademijos, kur dėstau akcentologijos kursą, pasiūliau naudotis vienu, kitu ar trečiu nuotolinio bendravimo būdu, išgirdau jų nuoširdų įvertinimą: „Bet jūs, dėstytoja, ir atkalusi!“

Vilma Zubaitienė. Nebuvo daug klausimų dėl pasirinkimo. Pirmiausia per ekspertinę lituanistinę veiklą buvo tekę išbandyti programą „Teams“. Prasidėjus karantinui VU administracija pranešė, kad turime naudotis „Teams“ ar kitomis programomis tiesioginėms nuotolinėms paskaitoms, taip pat Virtualiąja mokymosi aplinka platformoje „Moodle“ paskaitų skaidrėms, įrašams, knygų dalims įkelti ir kt. Nuo karantino pradžios nė nepajutau, kaip tapau dvylikos „Teams“ grupių dalyve. Kūriau grupes ne tik paskaitoms, bet ir bendrauti su doktorante, bakalaurantais, kaip vedėja patekau į VU Tarybos grupę, kaip projekto vykdytoja – į grupę „Raštija 2“, pasiprašiau į studentų germanistų vaizdo konferenciją, kad pamatyčiau, kaip su nuotolinėmis priemonėmis susidoroja rengėjai ir dalyviai.

Nuotolinio mokymosi aplinka <https://emokymai.vu.lt/> naudojuosi jau seniau: turiu du elektroninius kursus („Lietuvių leksikografijos“ ir „Redagavimo įgūdžių ugdymo“), kitų kursų esu susikėlusį skaidrės („Retorika ir teisinė kalba“, „Akademinis skaitymas ir rašymas“, „Leksinė tipologija“ ir kt.), tad įtampos prasidėjus karantinui dėl šių dalykų nepajaučiau.

Paskutinę iš tų dvylikos grupių sukūriau Lietuvių kalbos katedros grupę. Kodėl paskutinę? Mačiau, kad kolegoms darbo padvigubėjo: skaityti daugybę savarankiškų darbų, komentuoti siunčiamus bakalauro darbus, todėl kurį laiką katedros reikalais daugiausia bendraudavome el. paštu. Paskui vis dėlto teko pradėti ir nuotolinius posėdžius. Supratau, kad katedra jau pasiilgusi ne tik kolegų komentarų, rašomų laiškuose, bet ir veidų. Dar labiau dėstytojų globos pasiilgę paskutinių metų bakalaurantai, magistrantai.

Kiek ir kokio skaitmeninio turinio pamokose (paskaitose) Jums reikėjo iki karantino? Ar patys jį kurdavote, ar naudojotės jau sukurtu švietimo svetainėse skelbiamu skaitmeniniu turiniu?

Irena Kruopienė. Internetu gausu lituanistikai skirtų skaitmeninių šaltinių, bet mokomosios medžiagos niekada nebūna per daug. Mes ją kuriamės patys, o visais kitais šaltiniais naudojames papildomai.

Kęstutis Bredelis. Visada buvau ir lieku tiesioginio kontaktinio bendravimo ir mokymosi šalininkas. Skaitmeninio turinio iki karantino naudodavau minimaliai. Mano manymu, paveikiausias mokymasis yra gyvai konsultuojantis, aiškinantis, ieškant ir atrandant. Skaitmeninių mokymosi priemonių kūrimo ir naudojimosi sąnaudos (laiko, kūrybiškumo ir kt.) turėtų būti proporcingos gaunamam rezultatui. Net ir labai įdomi interaktyvi užduotis nelabai pateisinama, jeigu per tą patį laiką buvo galima išmokti dešimt kartų daugiau. Žinoma, svaresnes išvadas galima daryti tik kalbant apie konkrečią medžiagą, į ją įsigilinus, išanalizavus.

Vilma Zubaitienė. Vilniaus universitete jau seniai įdiegta Virtualioji mokymosi aplinka <https://emokymai.vu.lt/> (vadinamoji VMA). Visada yra galimybė į VMA

perkelti savo anksčiau dėstytą medžiagą iš archyvų, taip pat ją praplėsti, naudinga dalis – sąvokų ir terminų žodynėliai (pats susikuri, susieji su konkrečia medžiaga, ir studentams patogu, ir dėstytoji). Be to, sudėta daug patariamiosios informacijos, kaip sukurti naujų kursų, kaip į juos sukelti vaizdinę medžiagą, susieti kelis šaltinius, pateikti nuorodų ir pan. Savo kursuose turiu nemažai ir kito internetinėje erdvėje prieinamo skaitmeninio turinio. Pavyzdžiui, aptariant žodinių tipus, aiškinant žodyno straipsnio struktūrą man labai padeda sąsajos su internetiniais žodynais, Lietuvių kalbos išteklių informacinė sistema (<http://lkiis.lki.lt/>), Integruotų lietuvių kalbos ir raštijos išteklių, produktų ir paslaugų interneto svetaine „Raštija.lt“. Šį pusmetį dėčiau 16 val. „Bendrosios leksikografijos“ kursą anglų–norvegų kalbų programos studentams. Teko daugiau susipažinti su Skandinavijos leksikografijos ištekliais ir tekstynais. Per redagavimo pratybas tiesiog būtinas VLKK Konsultacijų bankas, gretinamoji pasirenkamosios ir privalomosios skyrybos taisyklių lentelė, VLKK sukelti nutarimai, susiję su asmenvardžių ir vietovardžių adaptavimu ir gramatinimu ir kt.

Su redagavimo grupėmis atradome el. „Visuotinę lietuvių enciklopediją“ (www.vle.lt). Labai praverčia norint išsiaiškinti dalykinę informaciją. Studentai naudojami ir VLKK pāsvetaine *pasaulio-vardai.vlkk.lt*. Iš lituanistinių veikalų pirmiausia suskaitmeninčiau „Lietuvių kalbos enciklopediją“.

Kiek sunkiau yra dėstyti retoriką ar retorinę teksto analizę teisininkams. Turime vadovėlių, bet suskaitmenintos jų versijos neprieinamos. Kai užsivėrė universitetas, papildomą medžiagą, pavyzdžiui, apie loginį ir retorinį argumentavimą, tiesiog fotografavau telefonu ir verčiau PDF formatu.

Ar Jus tenkina lituanistams skirtų skaitmeninių mokymo priemonių kokybė? Kokių turėtumėte siūlymų ar prašymų jų rengėjams?

Sonata Albrikienė. Sakau tiesiai: netenkina. „Ugdymo sode“ esančios aukštesnių klasių lietuvių kalbos ir literatūros skaitmeninės mokymo priemonės (SMP) nelabai skiriasi nuo vadovėlio ar kokios kitos mokslinės knygos: daug akademinio turinio, pateikto neatsižvelgiant nei į amžiaus specifiką, nei į nevienodus pajėgumus. Nepatraukli grafika, nepatrauklus turinys. Sunku net sugalvoti, kaip sudominti mokinius dalyku. Yra priemonių, kurių idėja gal ir gera, tačiau jos neišbaigtos, neapgalvotos, neveikiančios taip, kaip turėtų veikti.

Kęstutis Bredelis. Prasidėjus karantinui visi geranoriškai dalijosi medžiaga, kurią galima būtų panaudoti ugdymui. Kasdien tiesiog plūdo po keliasdešimt internetinių nuorodų – kiekvienas pats atsirinko, kas tinkama. Tačiau reikėjo labai daug laiko ir sveikatos. Ši situacija parodė, kad mes neturime viską aprėpiančios gerai sutvarkytos duomenų bazės, kuri būtų atvira visiems vartotojams ir patogi. Visos institucijos turi savo svetaines, kuriose galima rasti daug vertingos informacijos, tačiau ieškojimas interneto platybėse užima labai daug laiko. Mano manymu, tuo turėtų rūpintis Na-

cionalinė švietimo agentūra: jos svetainėje turėtų būti randama visa ugdymui reikalinga medžiaga, tinkamai, aiškiai sutvarkyta, sudėliota, kad būtų patogų viską rasti. Be abejo, čia turėtų būti pateikiama tik kokybiška, patikrinta, tvarkinga informacija. Nemažai skaitmeninių mokymo priemonių jau yra pasenusių, pavyzdžiui, duodama užduotis, kurią reikia atlikti perskaičius internetinį straipsnį, ieškai to straipsnio, o jis, pasirodo, jau nebesiekiamas.

Dalia Pabrėžienė. Litanistai, lyginant kad ir su užsienio kalbų mokytojais, iš tiesų yra ir apleisti, ir nuskriausti. Kai pasižiūriu, kuo gali naudotis kolegos, suprantu, kiek jiems atsiveria galimybių ir kiek jie turi iš ko rinktis savo pamokoms. Litanistai po grūdėlį ieško „Ugdymo sode“, „Litanistų avilyje“, „Litanistų miestelyje“, duomenų bazėje www.saltiniai.info ir kt. – trupiniųukų prisiliesiojame, tačiau nėra jokios susistemintos metodinės medžiagos, išskyrus nuorodas į įvairias svetaines, kur patekęs supranti, kad galioja vienas principas – „Pasidaryk pats“. Žinodami, kad mums moka vos už 10 minučių rengimosi pamokai, esame priversti nuolat savanoriauti kurdami kontrolinius darbus, vaizdinę ir tekstinę medžiagą pamokoms, o ką jau kalbėti apie didelių laiko sąnaudų reikalaujantį rašomųjų darbų taisymą...

Jeigu kas nors imsis kurti skaitmeninį ugdymo turinį, skirtą lietuvių kalbai ir literatūrai, manau, turėtų imti pavyzdį iš anglistų. Nuotolinio mokymosi sistemą anglų kalba rengia net žymiausi pasaulio universitetai (pavyzdžiui, www.coursera.org). Litanistai tik pasvajoti gali.

Pagalbos mums reikia visokios ir daug, tik tegu būna visos priemonės vienoje vietoje, vienoje platformoje, po ranka. Pasaulis keičiasi sparčiau nei kada nors, bet žmogaus fizinės ir psichinės jėgos turi savo ribas, tad svarbiausia susitelkti, dirbti išvien ir atsirinkti tai, kas svarbiausia, prasmingiausia, o dar svarbiau – žinoti, kokie mūsų tikslai. Pirmiausia turi būti labai aiški sistema, o priemonės kuriamos pagal ugdymo programą kiekvienai klasei. Užduočių turėtų būti ne vienas variantas – su nuorodomis į galimybę pasimokyti savarankiškai. O programą tiesiog privalu siaurinti, daugiau dėmesio skiriant dalykų integracijai. Dabar dažnai sakoma, kad reikia integruoti pamokas su kitų dalykų mokytojais, bet ta integracija paviršutinė, epizodinė ir pritempta – pavyzdžiui, mokau chronologiškai pagal programą antikos literatūros, o istorikė tuo metu su mokiniais analizuoja XX a. įvykius. Viskas nesuderinta, o ir savo pastangomis suderinti neišeina.

Vilma Zubaitienė. VU litanistikos programos dėstytojai nuolat atnaujina savo dėstomąją medžiagą, dalis jos viešai prieinama įvairiais formatais, galų gale ir kolegos, paprašyti konspektų, dar niekada neatsisakė jo atsiųsti. Kitų universitetų panašios tematikos skaitmeninėmis knygomis neteko naudotis, kartais vien todėl, kad jos yra skirtos tik tos institucijos studentams. Mums gal svarbiau atvirosios prieigos duomenų bazės, pavyzdžiui, „Litanistika“.

Skaitmeninės mokymo priemonės vertingos tuo, kad jose pateikiama užduočių ir pratimų, prie kiekvienos temos nurodoma konkreti literatūra. Džiaugiuosi, kai kitų universitetų ar kitų programų dėstytojai pamini, kad yra naudojęsi mano mokomąja knyga „Lietuvių leksikografija“, paėmę iš ten užduočių. Manau, kad atvirai prieinamos mokymo priemonės turi savo ateitį ir yra reikalingos. Mūsų katedros žmonės yra prisidėję prie mokymo programų mokiniams kūrimo, prie interaktyvios duomenų bazės *www.šaltiniai.info*. Mačiau to darbo virtuvę.

Kaip pasikeitė Jūsų rengimasis pamokoms (paskaitoms)? Kurioms darbo formoms (tiesioginėms vaizdo pamokoms (paskaitoms), savarankiško darbo užduotims ar kt.) teikiate pirmenybę?

Sonata Albrikienė. Pirmenybės neteikiu nė vienai priemonei. Stengiuosi derinti, kad priemonės papildytų viena kitą, o labiausiai stengiuosi išsiskirti savo tikslus, ko noriu mokytį savo mokinius, – tada priemonių pasirinkimas nebėra problema.

Kęstutis Bredelis. Darbo rengiantis pamokoms kelis kartus padaugėjo. Bet kuri užduotis, kurią mokytojas pamokoje paaiškino per kelias minutes, reaguodamas į klausimus, iškilusius neaiškumus, pasitikslinimus, dabar turi būti aiškiai, nuosekliai, detalai, tiksliai aprašyta. Tam reikia labai daug laiko. Šiek tiek paprasčiau yra per tiesiogines vaizdo pamokas: galima iš karto reaguoti į kilusius klausimus, tačiau įtraukti į aktyvią veiklą visą klasę sunku. Visai kitas pamokos tempas, daug laiko atima mikrofonų, vaizdo kamerų junginėjimas.

Dalia Pabrėžienė. Nuotolinis mokymas pareikalavo daugiau laiko rengiantis pamokoms, tenka pasėdėti prie kompiuterio iki vėlaus vakaro. Daug laiko atima rašomųjų darbų taisymas (dirbu su aplinkos „Moodle“ įrankiais), medžiagos atrinkimas ir pritaikymas nuotoliniam mokymui. Naudojuosi viskuo – sukauptais tekstiniais ar PDF formato dokumentais, surastomis vaizdo pamokomis, interaktyviomis SMP ir sistemos *egzaminatorius.lt* užduotimis (tik gaila, kad ne visos jos apgalvotos, daug šalutinių dalykų, kurių net ugdymo programa nereikalauja), rengiu testus, pateiktis. Platformoje „Zoom“ su mokiniais bandome dirbti grupėmis (tiesą sakant, grupinis darbas, kaip ir klasėje, dažnai neduoda naudos, todėl ta forma naudojamės retokai). Nemažas iššūkis yra mokinių žinių vertinimas: kaip padaryti, kad jis būtų kuo objektyvesnis (nes, būkim atviri, ne visi mokiniai dirba savarankiškai)? Skaitmeninių priemonių kūrėjai galėtų ateiti mokytojams į pagalbą – parengti metodinę nuotoliniu būdu dirbančių mokinių vertinimo medžiagą, sukurti interaktyvius įsivertinimo modelius. Vertinimą būtina individualizuoti, sutelkti į mokinį, autentišką jo patirtį, atsižvelgti į savarankiško mokymosi pobūdį (mokytojo vaidmuo – konsultuoti). Be to, mokytojus reikėtų aprūpinti darbo priemonėmis, bent jau legalia programa „Windows“. Mano senas kompiuteris, beje, neatlaikė krūvio, nuolat pavargęs strigo, tad pasiskoliniau iš mokyklos kitą.

Vilma Zubaitienė. Rengimasis paskaitoms kaip nors esmingai nepasikeitė. Kaip ir visada, peržiūriu konspektus, ankstesnių metų skaidres, ką reikėtų papildyti ar pataisyti. Iš naujų kursų, dėstomų mažiau nei penkerius metus, turiu tris: „Redagavimo įgūdžių ugdymas“, „Lingvistinė teksto analizė“ ir „Akademinis skaitymas ir rašymas“. Du iš jų dėstomi rudenį. „Redagavimo įgūdžių ugdymo“ kursas grynai praktinis: pirmiausia aptariame formaliuosius rašybos ir formatavimo dalykus, tada redaguojame įvairaus stiliaus ir žanro tekstus. Kursas skiriamas tik trečio kurso studentams (ketvirtame kurse jie dar gali pasirinkti redagavimo praktiką ir išmėginti savo jėgas redakcijoje), jie jau yra išėję visus kalbos lygmenis: nuo fonetikos iki kalbos normos teorijos ir stilistikos. Per pasirenkamuosius kursus dar gali išklaudyti ir semantikos, pragmatikos, lingvistinės teksto analizės principų ir kt. Su tokiais studentais jau galima diskutuoti ir dėl teksto žodžių (ne vien normiškumo, bet ir tinkamumo), ir dėl sintaksės, ir dėl stiliaus trūkumų. Jie labai mėgsta kritikuoti teksto sandarą, atkreipia dėmesį į teksto rišlumą ir vientisumą, pamato ir pasikartojimų, ir nelogiškumų, ir šnekamosios kalbos ar kito stiliaus intarpų, verstame tekste – kitos kalbos įtaką. Galiu pasakyti, kad man labai padeda darbas VLKK: neseniai apsvaistytos skyrybos taisyklės, dabar svarstomas rašybos taisyklių atnaujinimas, pati vadovauju Leksikografijos pakomisei: savo akimis matau, kaip recenzuojamas „Bendrinės lietuvių kalbos žodynas“, kokių pastabų turi recenzentai, ką pataria ar siūlo keisti kiti pakomisės nariai. Džiaugiuosi, kad, be mokslinių dalykų, man pavyksta sekti ir gyvą kalbos pulsą. Padeda ir „Lingvistinės teksto analizės“ kursas, nes dabar labiau atkreipiu dėmesį į įvairias gramatines ir leksines teksto rišlumo priemones, sakinių ryšius ir kt. Prie naujų kursų dar reikia padirbėti: labai trūksta kokybiškų patikrinamųjų užduočių. Ko tikrai netrūksta, tai prastos kokybės tekstų!

Visada pirmenybę teikiau ne paskaitoms, o seminarams ir pratyboms. Jų tikslas – teoriją įtvirtinti praktiškai, todėl nuotolinės paskaitos (ar jos būtų tiesioginės, ar įrašytos), mano nuomone, yra papildoma didaktikos priemonė, o ne pagrindinė. Vis dėlto pas mus dar vyrauja monologinės paskaitos žanras. Ilgainiui skaidrėse atsiranda daugiau schemų, paveikslų, diagramų ar netgi kokių nors įrašų, pavyzdžiui, trumpų filmukų apie kokį nors kalbos reiškinių. Labai padeda klausimai: „Klausėtės, o dabar pasakykite, ką manote.“ Tik tada gali tikėtis bent šio tokio dialogo.

Aktyviau vaizdo paskaitų kūrimą ir viešinimą. Studentams reikia greitos ir kokybiškos informacijos.

Irena Kruopienė. Kitokie šiemet buvo instituto „Lingua Lituanica“ rengiami Praktiniai lietuvių kalbos redagavimo kursai. Jau nuo 2008 m. du kartus per metus – balandį ir gruodį – vyksta kursai redaktoriams, vertėjams, viešųjų ryšių ir kitų sričių darbuotojams. Esame įpratę šiltai bendrauti žvelgdami vieni kitiems į akis. Šį balandį buvo kitaip, bet džiaugiamės, kad *buvo*. Įsismarkavus virusui, kirbėjo mintis atidėti kursus vėlesniam laikui ar apskritai atšaukti. Neprireikė – jie sėkmingai vyko

nuotoliniu būdu „Moodle“ aplinkoje. Dėkojame savo nuolatinėms lektorėms – LKI vyresniajai mokslo darbuotojai ir VGTU docentei Rasuolei Vladarskienei, VLKK Bendrojo skyriaus vedėjai Aurelijai Dvylytei ir mus kalbinančiai Ritai Urnėžiūtei, kurios nepabūgo technologijų pinklių ir išmoningai parengė seminarų vaizdo įrašus. Prisiregistravę kursų dalyviai 10 dienų galėjo studijuoti pateiktą medžiagą, gauti atsakymus į iš anksto pateiktus klausimus, forume dalytis patirtimi. Po šių kursų visi įgijome daugiau patirties – vieni redagavimo, kiti organizavimo. Ačiū dalyviams už šiltus atsiliepimus ir vertingas pastabas.

Kaip šio pavasario nuotolinis mokymas paveiks liuanistinį ugdymą apskritai? Ką svarbaus per tas savaites išmoko mokytojai ir dėstytojai? Kokie pokyčiai ar reformos Jums atrodo būtiniausi?

Sonata Albrikienė. Pamačiau, kiek antraplanių, nesvarbių, smulkmeniškų dalykų darome, mokome, kokia niekingai smulkmeniška mūsų dalyko vertinimo sistema. Visko daug, o prasmę ir pamirštame. Programa plati plačiausia, viską reikia „išeiti“, suskaičiuoti, registruoti. O kur natūrali, savarankiškai pajusta, atrasta, o ne deklaruota meilė kalbai, gerai literatūrai? Tam nėra laiko. Patys bemokydami pametame prasmę, tai kaip ją gali surasti mokiniai?

Ką supratau dėl technologijų naudojimo? Padėjo suprasti mokiniai, kai po savaitės nuotolinio mokymosi pasisakė pasiilgę senųjų pamokų. Kodėl? Žmogiško kontakto, matyt, jokia technologijos nepakeis. Nesiginčysiu, tų technologijų tikrai reikia, tačiau būtina ramiai ir išmintingai pasverti, kiek ir ko.

Dar keletas pedagoginių niuansų. Mokytojams tenka pasitikėti mokiniais, o mokiniams suprasti, kad mokosi sau. Kitu atveju nuotolinis mokymas(is) netenka prasmės. Ir čia, manau, mokytojams pirmiesiems tenka žengti žingsnį – pasitikėti. Dar turime patys nepamiršti mokyti. Nuolat. Mokyti naujų dalykų, pripažinti ir sau, ir mokiniams, kad kartais ne viskas pavyksta. Turime kurti bendrą mokymosi kultūrą mokyklose. Tik ne pagal kókius valdiškus reglamentus, o tam, kad matytume prasmę, kad vieni kitus geriau suprastume, kad mokiniai matytų, jog mokymosi procesas neturi amžiaus cenzo.

Nuotolinis mokymas(is) sukėlė išgąščio, bet ir privertė daug ką apmąstyti, net pamatyti kontaktinio darbo silpnybes, leido suvokti, kaip kitaip norėsiu dirbti grįžusi į klasę. Ir, deja, apnuogino mūsų švietimo sistemos bėdas.

Vilma Zubaitienė. Manau, kad studentai dabar jau norės paskaitų įrašų, taip pat supras, kokie nepamainomi yra seminarai ir individualios konsultacijos.

Labiausiai trūksta mokytojų dialogo su dėstytojais. Nežinau, kas kaltas: ar vieni kuklinasi, ar kiti branginasi, ar, kaip visada, viską suverčiame laiko trūkumui, bet mūsų ryšys turi būti daug glaudesnis. Dabar tik aidas ataidi: tie ar anie vadovėliai prasti,

nes juos kūrė su mokykla nieko bendra neturintys žmonės, kuriems rūpi tik mokslas. Kaip ir mokytojus, taip ir dėstytojus, pirmiausia įvertina patys besimokantieji.

Apie reformas nemėgstu rašyti: mes gyvename reformų amžiuje. Mes taisome lietuvių kalba parašytus studentų darbus, mokome lietuvių kalbotyros, o iš mūsų reikalaujama siekti tarptautiškumo.

Kęstutis Bredelis. Manau, kad ši situacija privertė mokytojus atidžiau, kritiškiau į viską pasižiūrėti. Išmokome taupyti laiką, nes viskam jo neužteko, susikonkretinti veiklą, pasirinkti būtiniausią medžiagą. Tikrai daugelis patobulino darbo su informacinėmis technologijomis įgūdžius, manau, kad tai pravers ir ateityje. Dar aiškiau visi pamatė, koks beprasmiškas yra daugybės biurokratinių dokumeitų rašymas, lentelių pildymas, apklausų vykdymas. Svarbiausia, kad būtų stiprinamas ugdymo turinys, o veiklos formas mokytojai susikurs, susiras patys.

Kalbėjosi RITA URNĖŽIŪTĖ